

פרשת השבוע על פי אור החיים הקדוש

פרשת בהר

לע"נ הורי ר' אליהו בן בת שבע ז"ל

לאה איהן בת טאוס ז"ל

לע"נ הורי ר' אליהו בן בת שבע ז"ל

1

כה) כי ימוף אחיך וגו'. פרשה זו תרמו ענין גדול והערה ליושבי תבל, כי ימוף על דרך אומרו (קהלת י"ח) בעצלתים ימף המקרה, ואמרו ז"ל (פניני ד:) עשיתם לאותו שנאמר בו (תהלים ק"ד) המקרה בפנים עליומיו מן, כי כשהתחוננים משין מדרך הטוב מסתלקים ההשפעות ומתמסקן צמוד הקדשה, כי העקר מלוי בהתחוננים, ואמר ומכר מאחזתו ירצה על המשקן משקן העדות אשר הוא אחזתו ית' שבו השרה שכניתו ובעונותינו נמכר הבית ביד האמות, וכמאמרם ז"ל (מדוש תהלים ע"ט) בפרוש פסוק מזמור לאסף באו גוים וגו', והודיע הפתוב כי גאלתו היא ביד הצדיק אשר יהיה קרוב לה' על דרך אומרו (לעיל ג') בקרבי אקדש הוא יגאל ממכר אחיו, כי האדון ב"ה יקרא לצדיקים אה כביכול דכתיב (תהלים קכ"ב) למען אחי ורעי, והגאלה תהיה בהעיר לבות בני אדם ויאמר להם הטוב לכם כי תשבו חוץ גולים מעל שלחן אביכם ומה יערכ לכם החיים בעולם זולת התכרה העליונה אשר הייתם סמוכים סביב לשלחן אביכם הוא אלהי עולם ב"ה לעד, וימאים בעיניו תאות הנזמים ויעירם בחשק הרהיני גם נרנש לבעל נפש כל חי עד אשר ייטיבו מעשיהם, וכזה יגאל ה' ממכרו, ועל זה עתידין לתן את הדין כל אדוני הארץ גדולי ישראל ומהם יבקש ה' עלבון הבית העלוב:

כז) ואמרו ואיש פי לא יהיה לו גאל. על דרך אומרו ז"ל (סנהדרין צ"ג) אין איש אלא הקדוש ברוך הוא דכתיב (שמות ט"ו ג') ה' איש מלחמה, כשלא יהיה לו גואל פי אין איש שם על לב אין מנהל ואין מחזיק ביד אמה ישאלית להשיבה אל אביה, אל תאמר כי ח"ו אכזה תקנה, אלא והשיגה ידו ומצא כרי גאלתו, אמרו ז"ל (סנהדרין צ"ח) פי היסורין והגלות הם תקון האמה להכשירה, והוא מה שרמז והשיגה ידו על דרך אומרו (דברים ב' ט"ו) יד ה' היתה בם שהיא מדת הגבורה החובטת באמה בגלות המר, ובאמצעות זה ישיג למצא כרי גאלת הבית:

חבלי משית, וכזה ושב לאחזתו פרוש חזון אל הקדוש ברוך הוא, גם על ישראל על דרך אומרו (דברים ל"ג) ושב ה' את שכונתך ואמרו ז"ל (מגלה כ"ט) ישיב לא נאמר אלא ושב וגו': כח) ואמרו ואם לא מצאה ידו פי השיב. פרוש אם יראה האדון כי אין פנ בעם לסבל חבלים עוד ורבו חובותיהם למעלה ראש ואפס בהם פנ הסבל, והיה ממכרו עד שנת היבל שהוא זמן הפגבל לגאלה בעתה, ואז ימצא ביבל ושב לאחזתו פי קץ הגלות ישנו אפלו יהיו ישראל רשעים גמורים ח"ו:

כח) ואמרו והשב וגו'. הנה לצד שהמכר הוא בעונותינו כאמרו (ישעיה ג') הן בעונותיכם נמכרתם והעון הוא חוב על האדם, בשעת קריעת השטר צריך לעשות חשבון החוב שעליו ולפרע הנשא, והוא אומר וחשב את שני ממכרו השנים שנשארו הבית מכור ויתנקה לפי שעור השנים מעונות ישראל, והענין ישיב על דרך אומרו ז"ל (וימא פ"ו:) במשפט התשובה ותקוניה תשובת המשקל אם אדם נהנה מהעון יסגף עצמו כשעור מה שנהנה מהחטא וכזה יפרע חובו, וכמו כן יעשה אדון העולם כשיתקרב זמן הגאלה, והוא מאמרם ז"ל (סנהדרין צ"ח) שיהיו

איה יהיה הדבר הנה שימכר ה' אתחזתו בית הבכירה, והוא אומר ואיש זה הקדוש ברוך הוא, כי ימכר בית מושב פרוש בית שבו מושב אלהים זה בית המקדש, עיר חומה זו ירושלים דכתיב (תהלים קכ"ה) וירושלים הרים סביב לה, אמר השעם הוא והיתה גאלתו שבאמצעות זה יגאלה נגאל, על דרך אומרו ז"ל (מדוש תהלים ע"ט) בפסוק מזמור לאסף וגו' שהשליך ה' חמתו על עצים ונאבנים שזולת זה לא היה נשאר מישראל שריד ופליט ואם אין ישראל אין בית המקדש ולא ירושלים, לזה והיתה גאלתו של עם וגאלת הבית כי יש תקנה ושובו בנים לגבולם:

י"א, כ"ב, כ"ג

מחלת הירשאה 5

4

לה) וכי ימוף אחיך וגו'. פרשה זו תעיר האדם על רוח ה' אחינו אשר שכן בתוכנו, ואמר כי ימוף אחיך שהוא רוח החיים אשר נטע בתוכנו לחיותנו, אם ראה האדם כי לא האיר בתורה ולא במצוות כי אין עני כי אם מן התורה והמצוות, ומטה ידו והחשיף אורו והודו, עמך פרוש לצד היותו עמך הוא שנתמוטט שהולך היה אורו מאיר מסוף העולם ועד סופו, ותמצא שיבקש ה' להחזיר לו הרוח כאשר נתנה כאמרו (קהלת י"ב ז') והרוח תשוב וגו' ואמרו ז"ל (שפת קני"ב:) תנה לו כמו שנתנה לה, ויצו ה' והחזקת בו פרוש שיתחזק לשוב בתשובה להשיבו למכוננו, כי אין לה דבר המעמיד לרוח החיני במקום גבוה בתשובה:

ואמר גר ותושב. דע כי אמרו יודעי נסתרות לה' (קב הישר פ"ב) כי יש בחינת נפשות שה' מביאם באדם בסוד העבור לסבות ידועות, יש שבאים להתגורר עם האדם בעשותו אינה מצוה כרי להשתתף במעשה זוכה בזה, ויש שבאה ומתישבת לסבות מפלאות אשר הפליא ה' בתקון הנפשות, וכנגד שניהם אמר גר ותושב וחי עמך פנגד ב' הנפשות הבאים שלא מדעתו כשהוא מתחזק לשוב בתשובה, ויזהר עוד שלא יחשיף אור רוחו והגרים אתו, והוא אומר אל תקח מאתו מה שיש בו רבמה כנשף וימרבית כאשר אבאר בסמוך, ויראת מאלהיך פרוש כי מאורו חלק הנפשות הטהורות השב לו פקדונו, ומבקש עוד וחי אחיך עמך שחזיר הנפש בתוספות חיות באמצעות עבודת הקדש אשר צוהו ה', והגם שאמרו תנה לו כמו שנתנה לה, זה צד ההסתפקות, או לפי מה שפרשתי בספרי חפץ ה' (שפת קני"ב) כי כשיהנה לה' כמו שנתנה לו בזה היא מתעלית ומוסיפה חיים ואור עליון וענין שם:

י"א, כ"ב, כ"ג

10 (לו) ואמר את כספך וגו'. כאן פירש מה הוא הנשף והתבנית אשר מוזשיכים אורו, את כספך הם הדברים שהאדם כוסף בעולם הזה לדברים הנדמים, לא תתן לו בנשף כי כשארם משלים תארת נפשו הבקמית ומטעים רוחו מכסופיו הוא נשוף בזה ומטיל בו ארס החטא, ואמר ובמרבית לא תתן אכלך פרוש אפלו אכלך שהוא דבר שהרשית לאכל לא תרבה בו, כי כשארם הולך אחר גורו וישה גבול התאנה שבו למותרות בזה יחשיף אור הנפש כי כשה קם זה נופל כשמתרבה תאבון הפירוש מתמעט תאבון הרוחני, והוא מאמר הכתוב (משלי י"ג כ"ה) צדיק אוכל לשבע נפשו, לא להנאת ההנשה, ואומר אני ה' וגו' פרוש והגם שאני אומר לכם להוציא אתכם מארץ מצרים לתת לכם את ארץ פנען לא לאכל משובה ולשבע מפרה הוא התכלית אלא להיות לכם לאלהים הוא עקר הארץ, ואמר ז"ל בתורת כהנים ז"ל כל היושב בארץ ישראל מקבל עליו על מלכות שמים:

7 (לט) וכי ימרו אחיך וגו'. פירשה זו תרמו למה שאמרו ז"ל בספר הזהר (מקנינים י"י) כי ה' צנה לשר אדם שהוא ס"מ שלא יתנהג באכזריות עם ישראל, והוא אומר כי ימרו אחיך על דרך אומר (סלאכי א') הלא אח עשו לי עקב, עמך פרושו נמיכותו וענייתו הוא לצד היותו עמך שנתלה לדרכיך הרעים, ונמכר לך על דרך (ישעיה נ"ב ג') חנם נמכרתם ודרשו בספר הזהר (ח"ב כ"ח) כי בחינת ס"מ תקרא חנם, שגלות התל הזה הוא לאדם זכר ה' לבני אדם, ויצו ה' לא תעבד בו עבודת עבד על דרך אומר (ירמיה ב' י"ד) העבד ישראל וגו', אלא כשכיר בתושב יהיה וגו', לצד שיש בישראל ב' בחינות, המון העם יושבי בשבת תחכמי (ש"ב כ"ג), ותמצא שהגם שישאל מצלין מסים וארנוניות אין לומדי התורה בכלל דכתיב (דברים ל"ג ג') והם תכדו לרגלך ואמרו ז"ל (ב"ב ח') וכו', וכתוב (עזרא ד') מנדה בלו ודלך לא שליט וגו', כנגד ההמון עם אמר כשכיר שהם מכורים בעד עונותיהם, וכנגד הצדיקים אמר כתושב שאינם אלא יושבים בין האמות בגלות אכל אין עליהם משא מלך:

1 (א, ב) כ"ג

8. אביה נבנה

9 (נה) כי לי בני ישראל עבדים וגו'. צ"ל למה כפל לומר עבדים עבדי הם, ונראה כי יכון לומר על זה הדרך כי לי בני ישראל עבדים מעקרים קדושים מבטן ומהריון בשרש נפשותם והגם שלא היה מוציאם מפצרים, וכל זה למה שפמנו ואליו, אכל מה שמהם לחיכם להתחזק את עצמן לעבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים שהוא טעם מפרת להם ומחייב להתחייס להם שם עבדות:

10 אגני ה' אלהיכם. טעם שהתחיל הכתוב לדרבן דרך נסתר כי לי וגו' עבדי הם ונמר אמר לנוכח אני ה' אלהיכם, אולי כי לצד שמצוה לקונה עבד עברי שישלחנו בשנת היובל, לזה נתן לו הטעם לצד שהוא עבד ה' כאומר עבדי הם, ולצד שאמר הקונה כי טעם זה יצדק לגבי העבד שלא יפקיע עבדותו וימכר עצמו לצמיתות אכל הקונה אין עליו חיוב, ומה גם אם הוא מוכר עצמו לגר תושב או לעקר הוא העובר על מצוות ה', לזה נמר אמר אני ה' אלהיכם מדבר עם הקונה שעמו התחיל לדרבן בתחלת הפרשה ונמכר לך ועם אותם שצוה אותם לנוכח לא ירדנו בפרך לעיניך, כי דבר מלך שלטון עליהם לקיים כל הכתוב:

1 (א, ב) כ"ג

9 (נה) כי לי בני ישראל עבדים וגו'. צ"ל למה כפל לומר עבדים עבדי הם, ונראה כי יכון לומר על זה הדרך כי לי בני ישראל עבדים מעקרים קדושים מבטן ומהריון בשרש נפשותם והגם שלא היה מוציאם מפצרים, וכל זה למה שפמנו ואליו, אכל מה שמהם לחיכם להתחזק את עצמן לעבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים שהוא טעם מפרת להם ומחייב להתחייס להם שם עבדות:

10 אגני ה' אלהיכם. טעם שהתחיל הכתוב לדרבן דרך נסתר כי לי וגו' עבדי הם ונמר אמר לנוכח אני ה' אלהיכם, אולי כי לצד שמצוה לקונה עבד עברי שישלחנו בשנת היובל, לזה נתן לו הטעם לצד שהוא עבד ה' כאומר עבדי הם, ולצד שאמר הקונה כי טעם זה יצדק לגבי העבד שלא יפקיע עבדותו וימכר עצמו לצמיתות אכל הקונה אין עליו חיוב, ומה גם אם הוא מוכר עצמו לגר תושב או לעקר הוא העובר על מצוות ה', לזה נמר אמר אני ה' אלהיכם מדבר עם הקונה שעמו התחיל לדרבן בתחלת הפרשה ונמכר לך ועם אותם שצוה אותם לנוכח לא ירדנו בפרך לעיניך, כי דבר מלך שלטון עליהם לקיים כל הכתוב: